

Asia: VN/12128/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Luonnonsuojelulain lukukohtaiset kommentit

1 luku Yleiset säännökset

Pohjois-Pohjanmaan liitto haluaa kiinnittää huomiota luonnonsuojelulain rakenteenmuutokseen, jossa selkeä rajoituksin tapahtuva luonnonsuojelun rinnalle tuodaan luonnon monimuotoisuuden edistämisen tavoite. Monimuotoisuus käsitteenä tulee elämään voimakkaasti ja muuttumaan ajassa. Välineet monimuotoisuuden edistämisen ja perinteisen luonnonsuojelun säätelyn osalta poikkeavat toisistaan. Tämän vuoksi lain täytäntöönpanoa eritasoisine suunnitelmineen ei voi jättää yksinomaan valtionviranomaisen tehtäväksi ja vastuulle. Monimuotoisuuteen liittyvä yleinen etu voidaan turvata myös kunnallisen päätöksenteon ja tahtotilan avulla.

Luvussa esitetyt yleiset säännökset ja tavoitteet ovat selkeät ja ymmärrettävät.

1 §:ssä on esitetty luonnonsuojelulain tavoitteet. Pohjois-Pohjanmaan liiton mielestä luonnon monimuotoisuuden turvaamisen lisäksi tavoitteena on myös luonnon monimuotoisuuden edistäminen. Lain tavoite ilmastonmuutoksen sopeutumisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän edistäminen on tarpeellinen lisäys.

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää erityisen hyvänä, että 3 §:ssä on esitetty ja avattu luonnonsuojelulain oleellinen termistö.

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

Luku on selkeä kokonaisuus. Pohjois-Pohjanmaan liitto näkee tärkeäksi, että 12 §:n esitetty tehtävä kunnan luonnon monimuotoisuuden suojelusta ja sen kestävästä käytöstä sekä maisemansuojelusta alueellaan pidetään joustavana ja kuntien itse määriteltävänä.

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää alueellisten luonnon monimuotoisuuden suunnitelmien ja ohjelmien laatimista tärkeänä. Niiden avulla voidaan tukea kansallisen biodiversiteettistrategian ja toimintaohjelman toteutumista maan eri osissa sekä antaa tukea kunnissa tehtävään luonnon monimuotoisuustyöhön.

Lakiesityksen 14 § mukaisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi laatia alueelleen kansallista biodiversiteettistrategiaa ja toimintaohjelmaa koskevan luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelman. Toimeenpanosuunnitelman laatimisessa tulee lakiesityksen mukaan varmistaa riittävä vuorovaikutus alueen keskeisten toimijoiden kanssa. Pohjois-Pohjanmaan liitto näkee tässä tärkeäksi, että vastuu toimeenpanosuunnitelman laadinnasta olisi kuntajärjestelmällä riittävän sitoutumisen varmistamiseksi. Alueellisen biodiversiteettistrategian sisältö ja toteuttaminen vaikuttavat maankäytönsuunnitteluun ja kaavoitukseen ja siksi tiedonkulku ja yhteistyö ovat oleellista. Biodiversiteettistrategian kytkeytymistä ja mahdollista ohjausvaikutusta maankäyttö- ja rakennuslakiin (MRL) ja tuoreeseen lakiin alueiden kehittämisestä ja tulee tarkentaa.

15 § käsittelee vapaaehtoisen luonnonsuojelun toimenpideohjelmaa. Pykälässä on tarpeen korostaa alueellisen yhteistyön merkitystä niin laadinnan kuin toimeenpanonkin osalta. Maakuntien liittojen rooli erilaisten toimeenpanosuunnitelmien ja toimintaohjelmien laatimisen ja toteuttamisen kannalta on merkittävä, koska esimerkiksi maakuntaohjelmat ja maakuntakaavat ohjaavat ja yhteensovittavat toimintoja alueellisesti.

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

-

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto

-

6 luku Luonnonsuojelualueet

Lakiluonnoksen 48 §:ssä toisessa momentissa esitetään voimassa olevaan luonnonsuojelulakiin nähden muutosta, jonka mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi ilman maanomistajan hakemusta tai suostumusta perustaa luonnonsuojelualueeksi sellaisen yksityisen alueen, joka sisältyy Natura 2000 -verkostoon tai valtioneuvoston hyväksymään luonnonsuojelualueeseen. Pohjois-Pohjanmaan liitto näkee tärkeänä, että muutokseen liittyvät perustelut on avattava ja maanomistajia on kuultava riittäväällä tavalla ja asianmukaisesti luonnonsuojelualueen perustamisen yhteydessä.

7 luku Luontotyyppien suojelu

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että luontotyyppien suojelu on tunnistettu vahvemmin osana luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. Pohjois-Pohjanmaan liitto näkee tärkeäksi, että luontotyyppien suojelun menetelmissä huomioidaan kytkös maankäytön suunnitteluun ja

kaavoitukseen. Maankäyttö- ja rakennuslaki huomioi jo nykyisellään luontoarvojen säilyttämisen. Viheralueverkosto liittyy olennaisesti maankäyttö- ja rakennuslain uudistukseen ja siinä maakuntakaavoitukselle suunniteltuihin sisältöihin. Tämän vuoksi luonnonsuojelulain- ja maankäyttö- ja rakennuslain lakivalmisteluja tulisivin sen osalta yhteensovittaa. Elinympäristöjen kytkeytyneisyyden huomioiminen ja luontotyyppien ja lajien elinvoimaisuus myös suojelualueiden ulkopuolella ovat oleellisia asioita mm. tehtäessä lajien uhanalaistumiskehityksen seuranta osana ilmastonmuutokseen sopeutumista.

8 luku Eliölajien suojelu

-

9 luku Vaihdanta, maahantuonti ja maastavienti

-

10 luku Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että maisema-alue termi on uudessa lakiluonnoksessa ehdotettu muutettavaksi maisemanhoitoalueeksi.

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

Ekologinen kompensaatio uutena säädöksenä voi edesauttaa luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamista. Pohjois-Pohjanmaan liitto yhtyy näkemykseen, että kompensaatiota tulisi hyödyntää vasta viimeisenä keinona sen jälkeen, kun muita mahdollisia ratkaisuja haitan välttämiseksi ei ole. Pohjois-Pohjanmaan liitto suhtautuu myönteisesti myös vapaaehtoisen kompensaation keinoihin.

Pohjois-Pohjanmaan liitto näkee tarpeelliseksi sisällyttää lakiin selkeämmin kunnan kuuleminen hyvittämisalueen osoittamisessa. Vuoropuhelun ja yhteistyön merkitys korostuvat, sillä hyvittämisalueet rajoittavat maankäyttöä vastaavalla tavalla kuin erilaiset suojelukohteet.

Käytännön toteutuksen ja säännösten toimivuuteen liittyviä kysymyksiä on vielä avoinna ja täsmentymättä, sillä ne riippuvat muista lainsäädännöistä mukaan lukien valmistelussa oleva maankäyttö- ja rakennuslaki. On myös todennäköistä, että ekologiseen kompensaatioon liittyvistä pilotointihankkeista saatavien kokemusten perusteella ilmenee tarpeita tarkistaa nyt luonnosteltuja säännöksiä.

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

-

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

Pohjois-Pohjanmaan liitto näkee tärkeäksi, että maakunnan liitolla on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada luonnonsuojelun tietojärjestelmästä tiedot, jotka ovat

välttämättömiä niille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Tietojen saatavuus edistää luonnon monimuotoisuuden huomioimista mm. kaavoituksessa suunnittelun alusta lähtien.

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää myös tärkeänä sitä, että kunnille ja maakunnille tiedon toimittaminen luonnonsuojelun tietojärjestelmään on mahdollisuus eikä velvoite.

14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

-

15 luku Muutoksenhaku

-

16 luku Voimaantulosäännökset

-

Huomiot muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin

Huomiot muutoksista, joita on ehdotettu muihin lakeihin

-

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen

Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?

-

Ilmastonmuutoksen hillintä

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja ilmastonmuutoksen hillinnän edistäminen ovat mukana luonnonsuojelulakikokonaisuudessa em. huomautuksin. Liitto pitää luonnonsuojelulakiin ehdotettuja muutoksia ilmastonmuutoksen huomioimiseksi pääosin hyvinä ja sekä luonnon monimuotoisuuden suojelua että ilmastonmuutokseen sopeutumista edistävinä.

Ekologisen kompensaation eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

Kompensaatiomahdollisuus lisää suojelun hyväksyttävyyttä ja mahdollistaa käsiteltävän suojeluintressin laadullisen uudelleen arvioinnin ja siten parantaa tavoitteiden saavuttamista.

2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?

Yhteiskunnan kannalta välttämättömien hankkeiden mahdollistamiseen tuodaan arvokas lisäväline.

Kompensaatiomahdollisuus voi tuoda hankesuunnitteluun lisää epävarmuutta ratkaisuvaihtoehtojen runsastuessa

Pohjois-Pohjanmaan liitto näkee tarpeelliseksi sisällyttää lakiin selkeämmin kunnan kuuleminen hyvittämisalueen osoittamisessa. Vuoropuhelun ja yhteistyön merkitys korostuvat, sillä hyvittämisalueet rajoittavat maankäyttöä vastaavalla tavalla kuin erilaiset suojelukohteet.

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

Malminetsintää ei tule nykyisestään rajata luonnonsuojelualueilta. Rajoitukset tulee kohdentaa menetelmiin suojelualan arvojen suojaamiseksi. Geologinen tieto lisää ymmärrystä ympäristöstämme.

2) muulla tavalla (miten)?

Kaivoslain uudistus on oikea paikka säädellä kaivostoiminnan vaikutuksia suojelualueella siten, ettei suojelutavoitteita vaaranneta.

Muut huomiot

Muita huomioita esityksestä

Parhaillaan uudistetaan myös maankäyttö- ja rakennuslakia, ilmastolakia ja kaivoslakia. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja edistäminen on huomioitava myös näissä lakivalmisteluissa. Alueidenkäytön suunnittelun näkökulmasta erityistä huomiota on kiinnitettävä luonnonsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain keskinäiseen suhteeseen, soveltamisaloihin ja viranomaisrooleihin sekä käsitteistön ja määritteiden yhteneväisyyteen. Pohjois-Pohjanmaan liitto korostaa luonnonsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain osalta maakuntakaavan roolia eri toimintoja yhteensovittavana alueellisena kaavatasona, jolla voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain tavoitetta luonnon monimuotoisuuden suojelun edistämisestä.

Harju Pauli

Kylmänen Erika

Pohjois-Pohjanmaan liitto - Maakuntajohtaja Pauli Harju, suunnittelujohtaja
Ilpo Tapaninen ja ympäristöpäällikkö Erika Kylmänen